

Kompostimine ja komposti kasutamine mahetootmises

Tartu & Tallinn - 4 & 5 October 2017

Kuidas valmistada komposti oma farmis? Põllumajanduslik kompostimine Austria näitel

Florian Amlinger

Compost – Consulting & Development

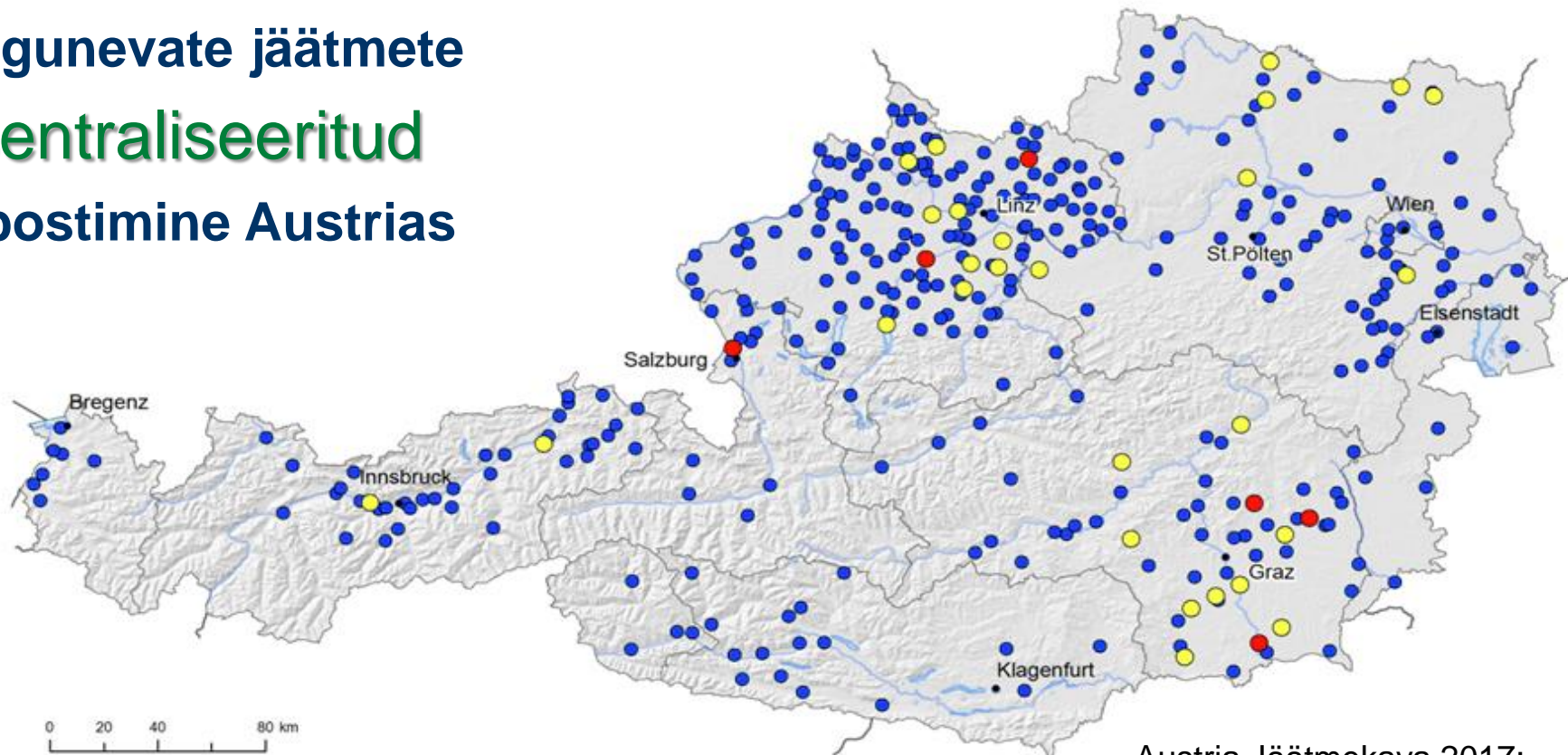
100NGO

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Biolagunevate jäätmete detsentraliseeritud kompostimine Austrias

Austria Jäätmekava 2017;
Andmed aastast 2015

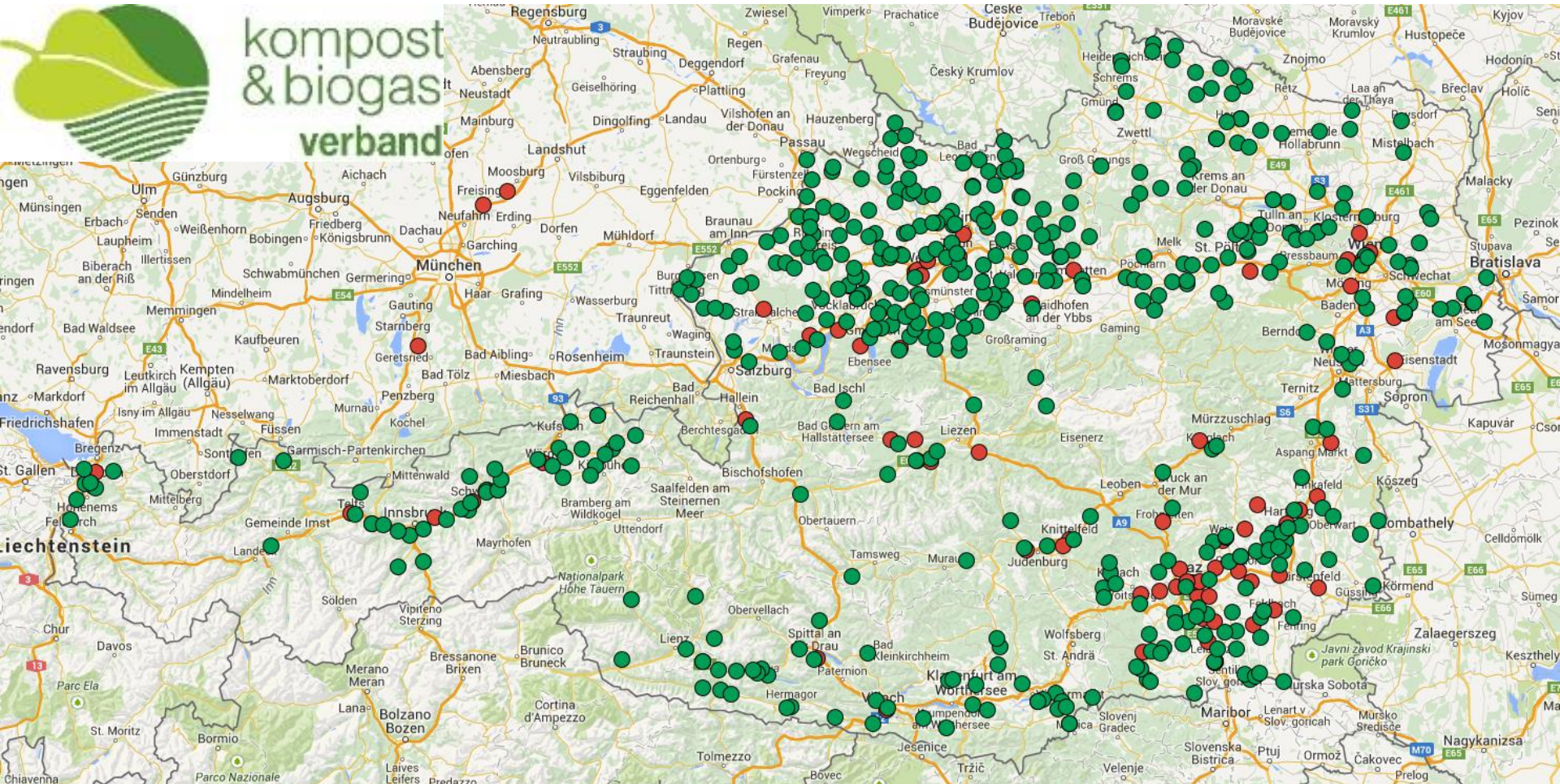
8.8 miljonit elanikku

Kompostimisrajatiste arv	404
Töödeldud biojätmeid ja setteid	1.14 Mt
Keskmine kompostimispaik	2 800 t

~ 21 000 elanikku või 9 500 majapidamist
ettevõtte kohta

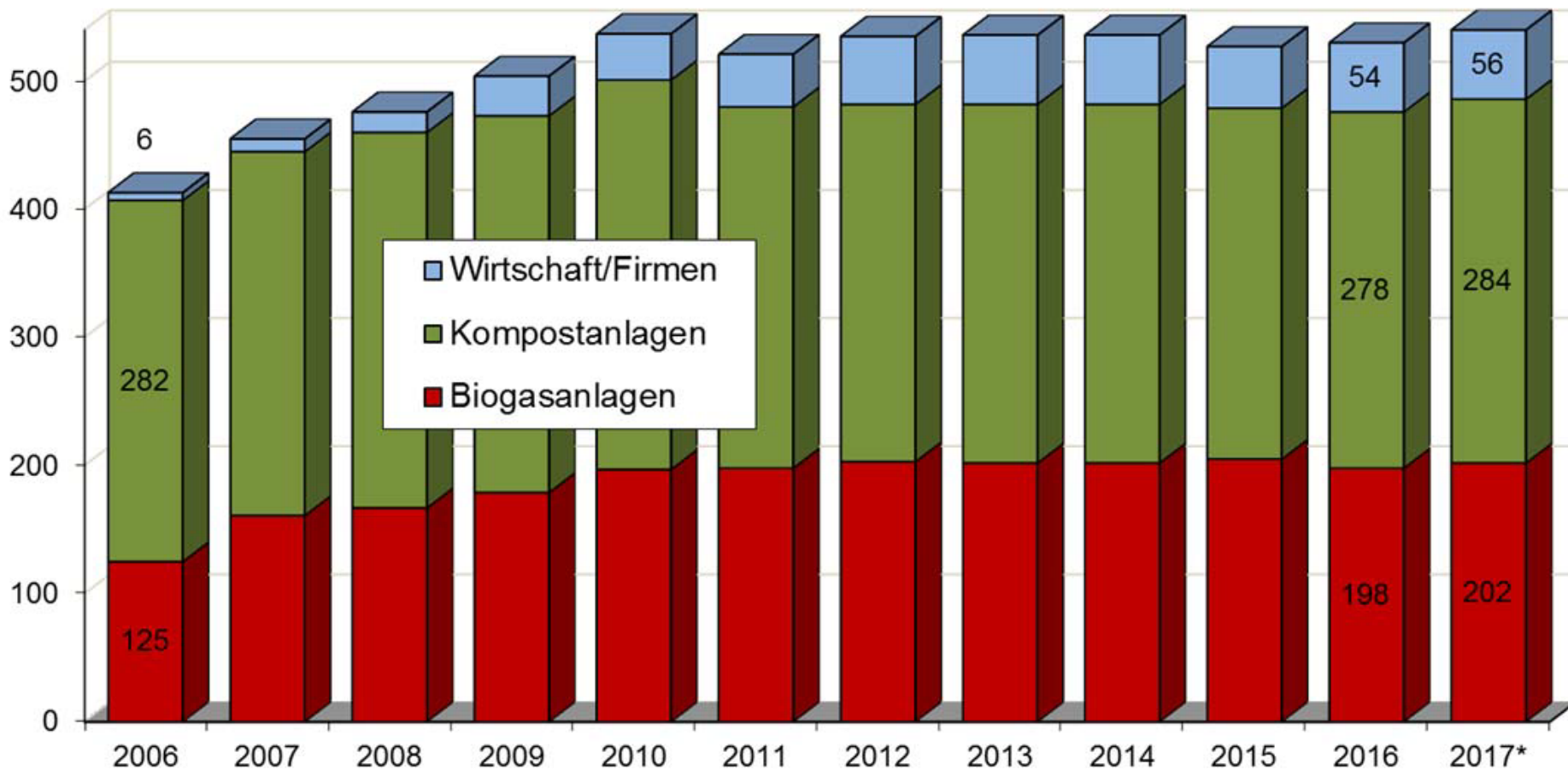
●.. Kompostimis- ja biogaasirajatised = Austria komposti ja biogaasiühingu liikmed

Kompostimisrajatisete arv	404
Töödeldud biojätmeid ja setteid	1.14 Mt
Keskmine kompostimispaik	2 800 t

➔ 284 / 70% koos KBVOe-QAS
 ➔ 132 kg/in ... = 300 kg/kodu

Detsentraliseeritud kompostimise alustalad

**Kvaliteetne
koduskompostimine
(= vältimine)**

**Lahuskogumine
kui koduskompostimine
ei ole võimalik/mõistlik**

**Eelistus
Kas detsentraliseeritud
farmiskompostimine või
munitsipaalkompostimine**

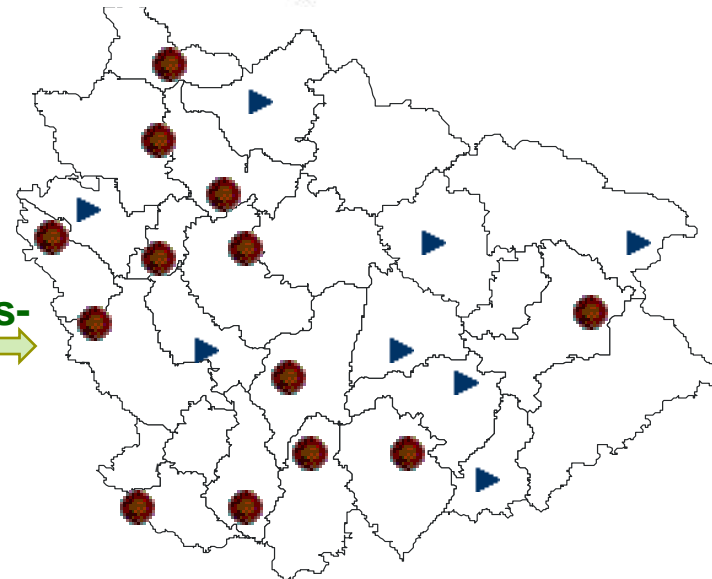
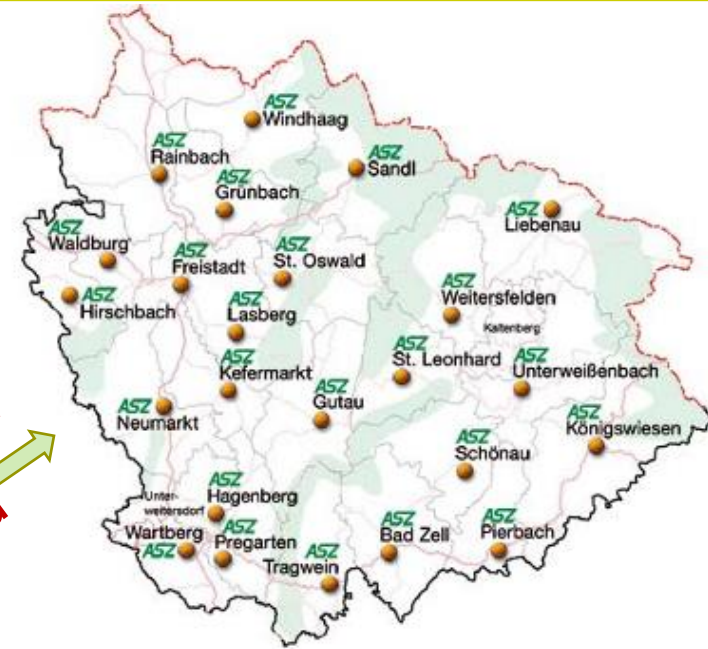

- **Austria Biojätmete määrus (1992)**
  - *Kohustus* biolagunevaid jäätmeid *lahku sortida* ja käidelda
- **Austria kompostimäärus**
  - Jäätmeseisundi lõppemise kriteeriumid kompostile (*End of Waste*), *kvaliteedikriteeriumid* sh dokumenteerimine
- **Juhtnõõrid: Parim Võimalik Tehnoloogia (BAT), head tavad**
  - Kompostimis- ja biogaasirajatiste *tehnilised standardid tehnoloogia ja opereerimise kohta*
- **Komposti ja digestaadi kvaliteedistandardid ja juhtnõõrid nende kasutamise kohta**
  - *ÖNORM* - Austria *Standard* ja tehnilised normid *kompostisegude* ning juhised *digestaadi laotamise kohta*
- **EL reglatsioon loomsete kõrvalsaaduste kohta**
  - *Hügieniseerimisnõuded* toidlustusasutuste jäätmete ja loomsete kõrvalsaaduste kohta

Kontsept I ... SEMI-RURAL-URBAN: Igas omavalitsuses → 1 kompostimisrajatis

- Esmane 'waste-economy-law' alates 1991
- Omavalitsuse jäätmekäitluse organiseerimine ja koordineerimine
- 180 jäätmekäitluskeskust 1,4 M elaniku kohta
- 159 kompostimisrajatist = *9000 el/rajatis*
- LAVU: Provintsi jäätmekäitlusettevõtte koos keskse logistika ja taaskasutuskeskusega

Jäätmekäitlus-
keskused

Kompostimis-
rajatised

Elanikkond	64.900
Elanikke / km ²	65
Omavalitsusi (tk)	27
KOV 5,000–10,000	1
KOV 2,000–5,000	13
KOV 1,000–2,000	12
KOV < 1000 elanikku	1
Keskmiselt el/KOV	2.400

Jäätmekäitlus	MBT/põletus
CA-Site: Jäätmed kogutakse %	54% (!)
Segajäätmete ukse-eest-vedu	13 x [48 %]
Kompostimisrajatisi	10 biojäätmed 8 rohejäätmed
Operaator	Farmer
Rajatise keskmine jõudlus	1.000 m ³

Jäätmejaamade tihe võrgustik (RC)

Rohejätmete toomine

JÄÄTMEKÄITLUSKESKUSSE

... või spetsiaalsetesse aiaprahi kogumispunktidesse – head näited

Aiaprahi ja haljastujäätmete kogumispunktid

Tarastatud – tööajad – mis sorti rohejätmed?

Materjalide
nimekiri

Tara

Fikseeritud tööaeg

Sehr geehrte Mitbürgerinnen!

Wir bieten Ihnen weiterhin die kostenlose Entsorgung von Mähgut (Grasschnitt) an.

☺ JA ☺	☒ NEIN ☒
•Grasschnitt	•Äste
•Laub	•Strauchschnitt
•Blumen	•Baumschnitt
•Fallobst	•Küchenabfälle
•	•Steine
•	•Bauschutt

Mit freundlichen Grüßen
Der Bürgermeister
Johann Mayer

Grünschnittübernahme
Samstag 8 bis 11.30 Uhr
Dienstag 13 bis 16 Uhr

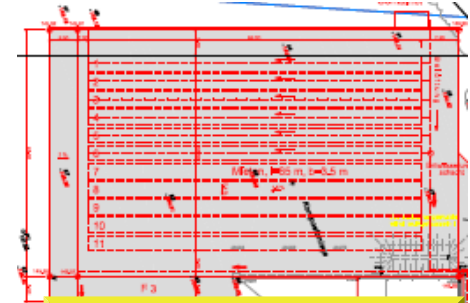

Biojätmed – kompostimine detsentraliseeritud rajatistes

Aunapöörel

Jäätmekäitlusassotsiatsioon
Koordineerimine, nõustamine, komp rajatise planeering, reklaamimine, subsiidiumid

Projekteerimine

Ülem-Austria provints
nõustamine, subsiidiumid

Omavalitsused
lepingupartner
subsiidiumid

Farmers

lepingud

Finantseerivad 25 - 50% CapEx ehitamise ja masinapargi eest
kogumine + järelevalve
Komposti tootmine
Kvaliteedikontroll – töögrupid

Kogumisveok

Purusti

Sõelur

Põllumehe leping

The State of the Art of Composting
A guideline in good practice

<p>Hange & võitja valik</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Läheduseprintsiiip; hästi juurdepääsetav ➤ Tunnustatud kompostimeister ➤ Maa- ja inimressurss
<p>Käitlemine</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kõikide vastu võetud jäätmete töötlemine ➤ Jäätmeluba ➤ Töötamine lähtuvalt "State of the Art of Composting" ➤ Väravatasu: <u>€ 45 kuni 65.-</u>
<p>Kvaliteedi-kontroll</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Andmete salvestamine ja dokumenteerimine ➤ Liikmelisus kvaliteediorganisatsioonis, inspekteerimine vähemalt üks kord aastas
<p>Komposti kasutamine</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kasuta komposti oma põllumajandusmaal lähtuvalt juhiseist "Hea põllumajandustava" ➤ Komposti vedu linnaruumi, kasutamiseks pubavalikes parkides ja aedades ja ühtlasi ka linnarahva jaoks ➤ turustamine lähtuvalt kompostimäärusele

Kogumissüsteemi loomine

- 15 infoõhtut igas linnaosas; „Jäätmenõustajad“ külastavad neid, kes ei osalenud õppepäevadel
- Peale seda lülitati piirkond lahuskogumissüsteemi
- Majapidamistesse jagati 15 kuni 35 L konteinerid
- Igal konteineril on nimi ja aadress
- Tühjendamine kord nädalas
- Jäätmed kogub FARMER!

Lihtne kogumisviis: veokid biojätmete

Austria

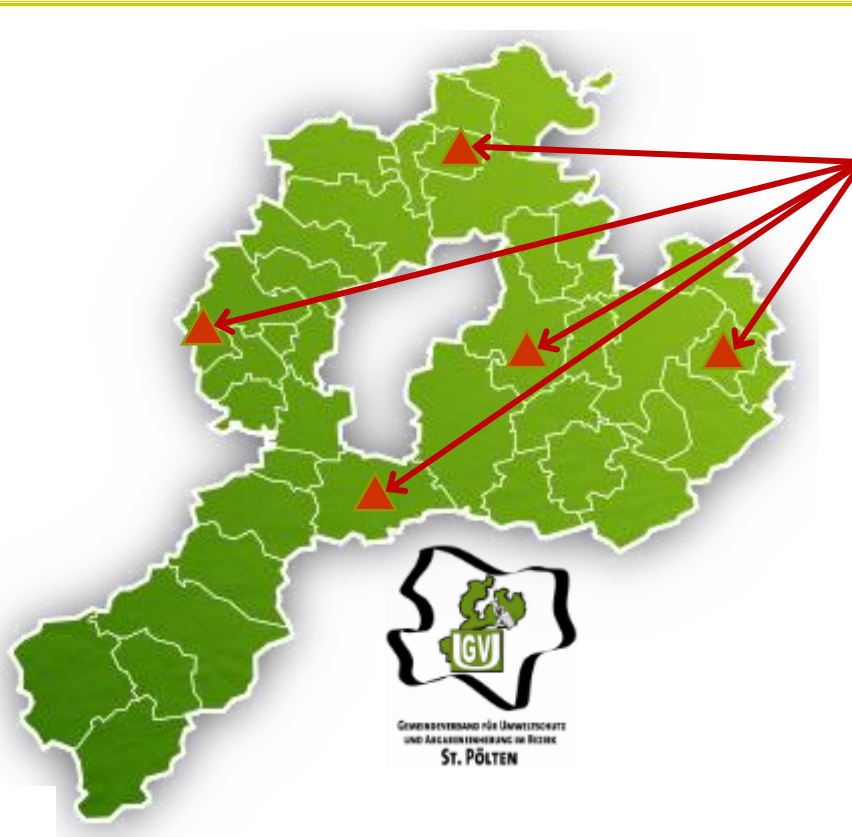
St. Pölteni linn

Alam-
Austria

- Elanikke: ~ 98.000
- Ala: ~ 1.043 km², maa-asula tüüpi
- Omavalitsusi: 37
- Majapidamisi: ~ 37.700

Kontsept II ... SEMI-RURAL-URBAN: ÜKS piirkond → mitu kompostimisettevõtet

Biojätmete vedu vaheldumisi viide jätmejaama:
viis põllumajanduslikku kompostimiskeskust

Ukse-eest-vedu igale majapidamisele

Biomüll

Gemeindeverband für
Umweltschutz St. Pölten-Land

Biomüll

Gemeindeverband für
Umweltschutz St. Pölten-Land
brantner
Abfallservice Kremstal
Telefon: 02732 28540

Biomüll

brantner
Abfallservice Kremstal
Telefon: 02732 28540

Biomüll

Biomüll

Biomüll
Abfallservice Kremstal
Telefon: 02732 28540

Kokku kogutud biojätmed

- Olmej. majapid.: 38.000 t = ~1.008 kg/majap = 403 kg/el
- Biojätmed (DtD): 5.800 t = 154 kg/majap = 62 kg/el

[majap/ el pruunis konteineris = 406 kg/majap = 162 kg/el]

- Rohejätmed (suured): 4.900 t = 130 kg/majap = 52 kg/el
- Rohejätmed (peened): 3.000 t = 80 kg/majap = 32 kg/el

-
- Kokku orgaanikat 13.700 t = 364 kg/majap = 146 kg/el

= 36% kogu olmejätmetest

Majapidamisi, kus on pruun konteiner: ~ 38%

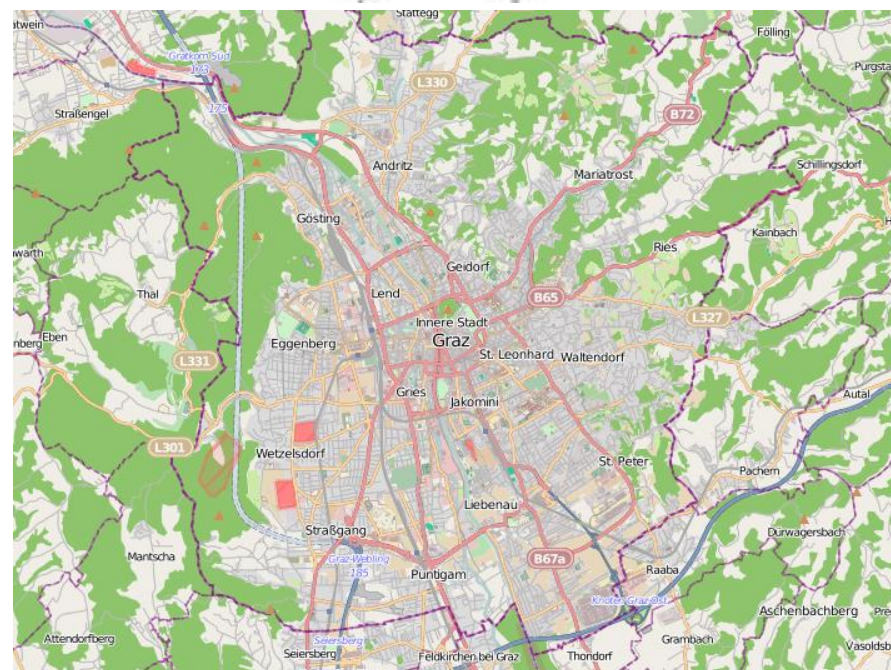
St. Pölten: 5 kompostimisraajatist piirkonna kohta

Kontsept III: Agro ja linna koostöö

Graz

Styria provintsi pealinn

Elanikke (el)

Graz: 287.000
Eeslinnad: 35.000

Asustustihedus

Graz: 2.250/km²
Eeslinnad: 100/km²

Biojätmete kogumine

- Organiseeritud ja seiratud 'Holding Graz' jäätmekäitlusettevõtte poolt
- Kogumine: SERVUS ABFALL

Biojätmete eelkäitlus

- Jätmete eeltötluse teeb 'Holding Waste Management'

Kompostimine

- 18 põllumajanduslikku ja tööstuslikku kompostimisrajatist Styria provintsis
- A.D. BioErde ja Kompost GmbH

Kompostimissaaduste turustamine

- Turustamine toimub 'Holding Graz Waste Management' juures/abil

- **Paber ja papp** → praegu ca. 75% ... 240 L **Punane kaas** → Sisaldub prügiveo hinnas
- **Plastpakendid**
  - 110 L **kollane kott** kuni 1.100 L konteiner korrusmajade jaoks
  - → kogumise eest maksab pakendiseaduse alusel tootjavastutusorganisatsioon

- Kohustuslik **segajäätmete** konteiner (120 / 240 /1100 L)
- Kogumine: 5 x /nädalas kuni 1x /kuus

Konteiner	Tasu äraveo eest aasatas			
	Kogumine:	Iga nädal	1x/2 nädala tagant	1x/kuus
120 L		435,-	218,-	110,-
Boonus kodukomposterit eest		- 61,-	- 31,-	- 18,-
240 L		719,-	360,-	180,-
Boonus kodukomposterit eest		- 123,-	- 61,-	- 31,-
1100 L		3.049,-	1.527,-	---
Boonus kodukomposterit eest		- 553,-	- 277,-	---

- Kohustuslik **Bio-Bin**: 50 % segajäätmete mahust

- 17.400 * 120l / 11.550 * 240 l / 250 * 1.100 l
= **29.200 konteinerit** = 15l / EW
- 5 veokit, neist 2 pesuriga, 15 juhti/laadijat

Aga: Võimalik taotleda

→ ***koduskompostimise boonust!***

- **Äraveosagedus:**

Aprill – Oktoober = 1 x/nädalas = **38x /a**

November – Märts = 1 x/2 nädala tagant

Lahuskogutud biojätmete keskne eelkäitlus toimub LINNAS

Eelkäideldud ja kokku segatud kompostisegu viiakse kompostimiseks mitmesse farmi

Elanikke (el)	Graz: 287.000 eeslinnad: 35.000
Asustustihedus	Graz: 2.250/km ² eeslinnad: 100/km ²
Majapidamisi, kus on Biojätmete konteiner	Graz: 77% (95%) eeslinnad: 41%
Koduskompostimisega majapidamised	Graz: 15% eeslinnad: 85%

Kogutud ja käideldud orgaanilised jäätmed

Biojätmed	Graz: 22.000 eeslinnad: 3.000 t	76 kg/in 85 kg/in
Rohejätmed	7.000 t	94 kg/in
Kokku	32.000 t	100 kg/in

Eelkäitlus ning biojätmete ja haljastujätmete kokkusegamine toimub jäätmekäitluskeskuses

Biojätmed peale mahalaadimist

- Puitunud jäätmete hakkimine
- Suurte võõriste eemaldamine
- Biojätmete ja aiaprahi kokkusegamine
- Rauaärastus magnetiga
- Veokonteinerite automaatne laadimine (ca. 9 t / konteiner)
- Nõrgvee kogumine / presskonteinerite nõrgvee kogumine

Haljastuprahi hakkimine

Segamine

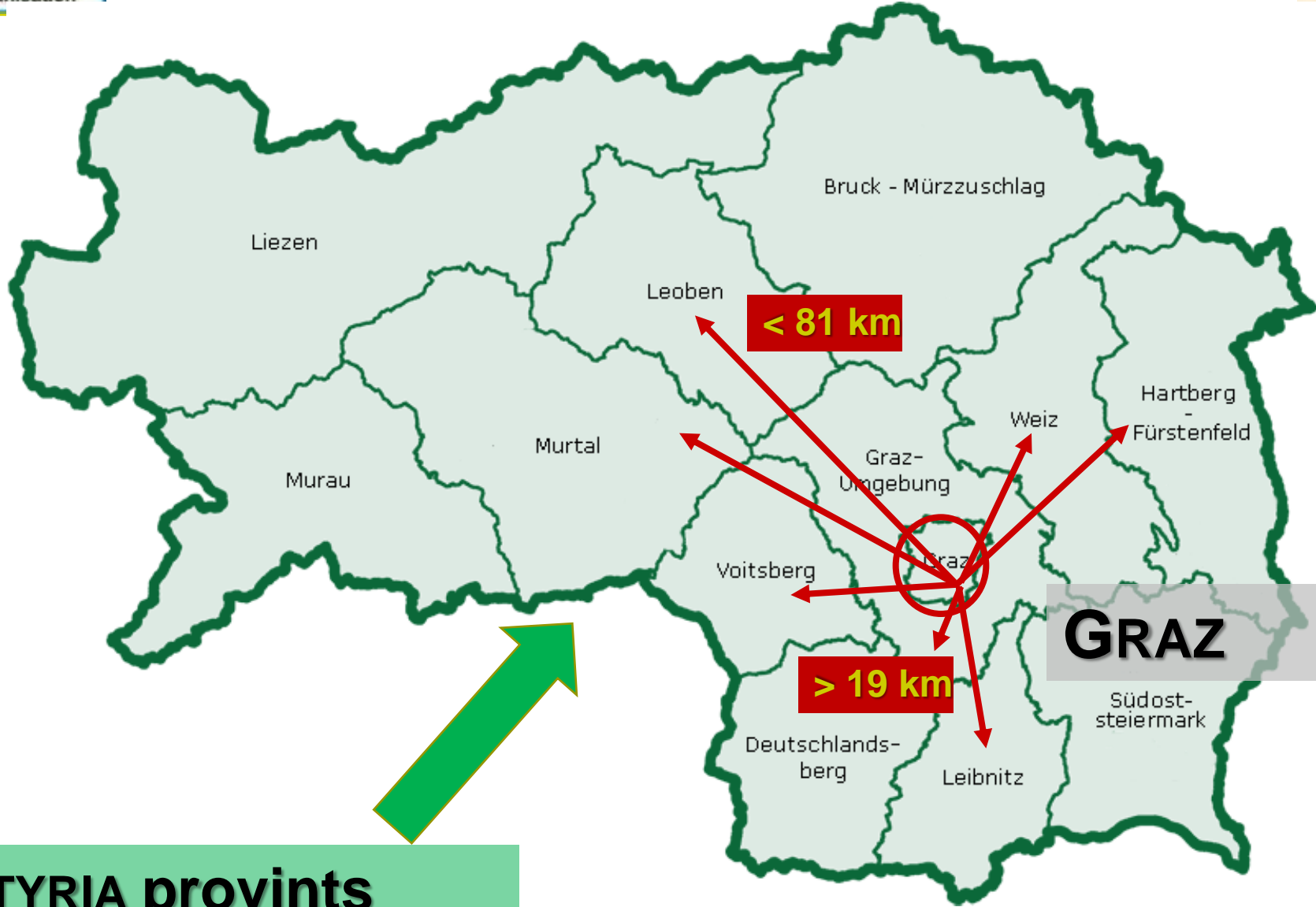
Valmis veoks

Transport: < 50 t/d (jaanuaris-veebruaris) kuni >200 t/d veetakse mõnda 18-st kompostimisrajatisest (max 75 t/d tehase kohta. Piirangud seab **Tööstusheite direktiiv** - IED)

Maksumus:

Eelkäitlus:	€ 19,67/t		€ 480.000,-/a
Vedu:	€ 11,78/t		€ 380.000,-/a

Graz – Samm 2: kompostisegu veetakse mõnda 18-st põllumajanduslikust kompostimispaigast

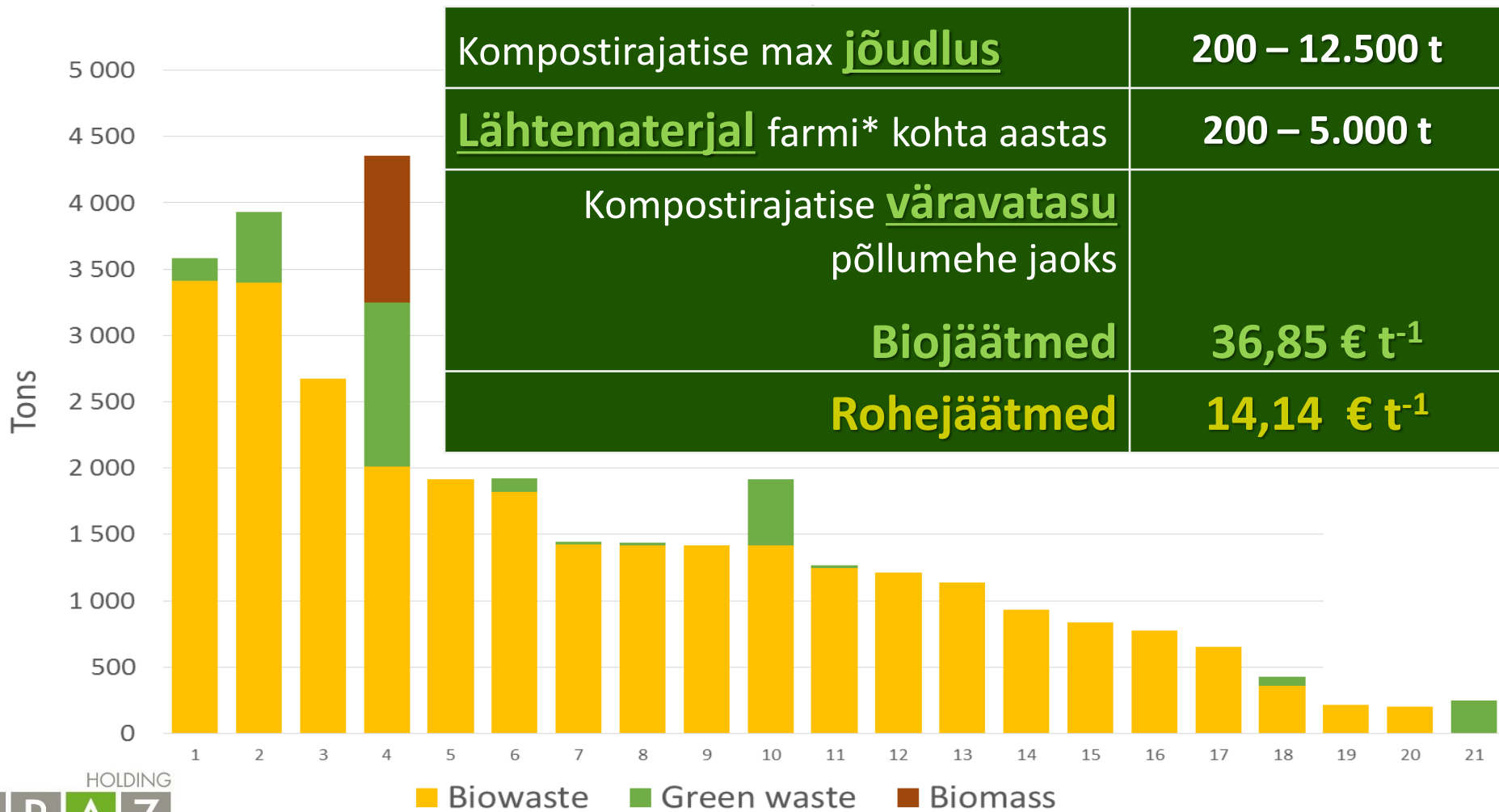

STYRIA provints

Graz – jäätmete kogus, mis viiakse kompostimiseks farmidesse

Quantity of Bio and Green Waste distributed to **18** On-Farm

Kompostirajatise max jõudlus	200 – 12.500 t
Lähtematerjal farmi* kohta aastas	200 – 5.000 t
Kompostirajatise väravatasu põllumehes jaoks	
Biojätmed	36,85 € t⁻¹
Rohejätmed	14,14 € t⁻¹

Bioabfall

Apfelbutzn rein, Plastik nein

Eine Aktion der arge kompost & biogas, www.kompost-biogas.info

Danke

WAS IST BIOABFALL?

Alle Abfälle biogener Herkunft aus Haushalt und Garten

Bioabfall
Apfelbutzn rein,
Plastik nein

Erklärung: „Der wertvolle Bioabfall“
Eine Aktion der arge kompost & biogas, www.kompost-biogas.info

WAS IST BIOABFALL?

Alle Abfälle biogener Herkunft aus Haushalt und Garten

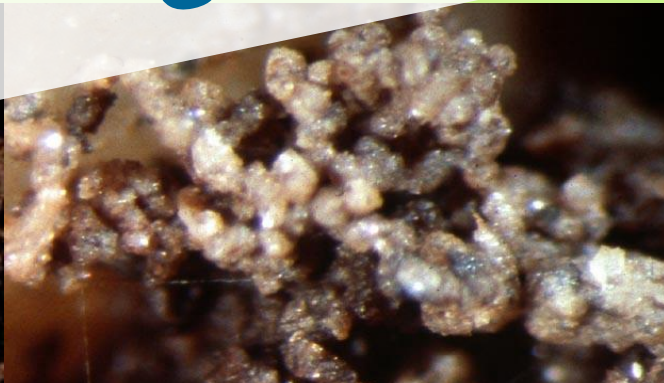

alates 2009 aastast toimub kaks kord aastas praktikute päev

Suur tänu!

Florian Amlinger
eu100ngo@gmail.com
www.eu100ngo.net

